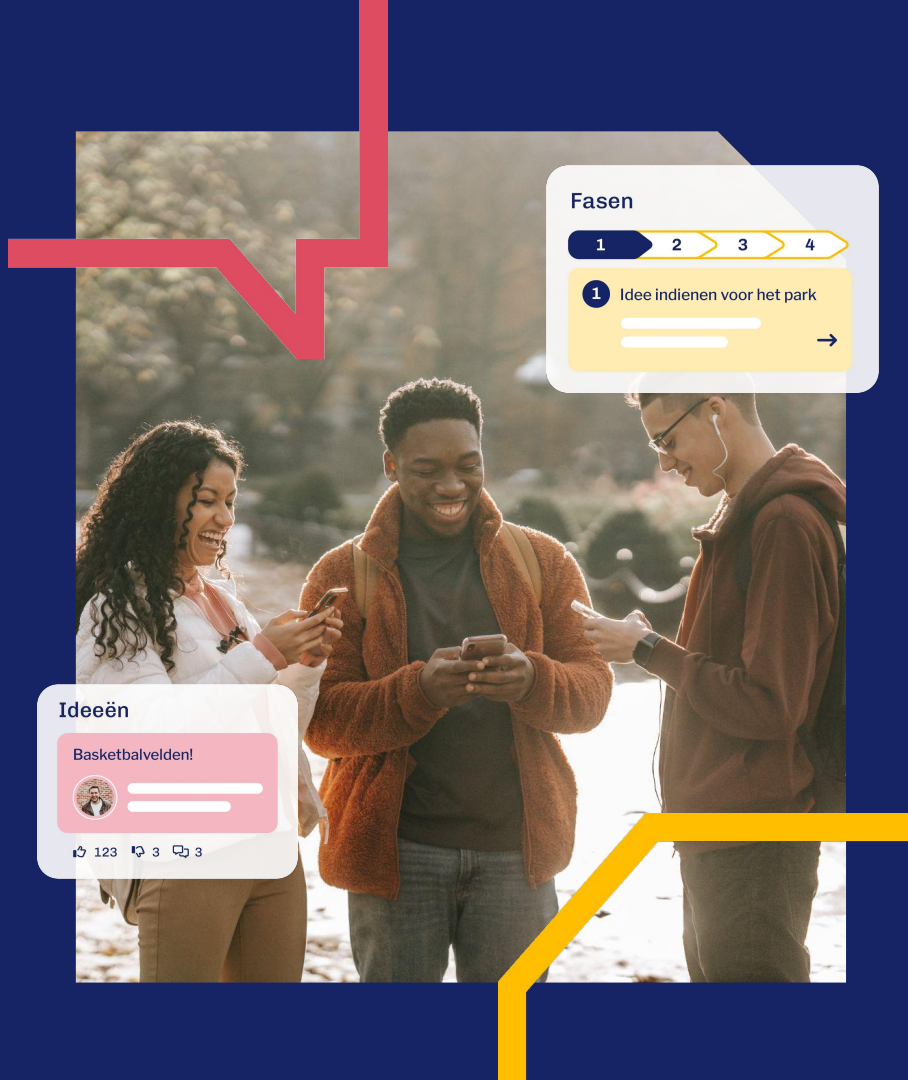

Verbind burgers, Vorm beleid

Een geconnecteerde buurt door
dorpshuizen en ruimte voor
cocreatie

Agenda

1. Inleiding en energizer – 10'
2. Geconnecteerde dorpen en dorpshuizen - door Bart Van Herck (IDEA) – 15'
3. Uit de praktijk: Buurtpunten – door Arnaud Stas ('Ondernemen met je buurt' = netwerk van buurtpunten gedragen door CERA, KWAITO en Ferm) - 15'
4. In dialoog over ontmoetingsplaatsen en de rol van lokale overheid en burger – 15'
5. Tips & tools om aan de slag te gaan – 5'

Ine Plovie (MONDEA)

- Expert in:
 - Visie en strategie ontwikkeling
 - Procesbegeleiding en stakeholdermanagement (intern & extern)
 - Online en offline participatiemethodieken
 - Ruimte maken, ook buiten de werkuren
- Ervaring:
 - Senior consultant bij MONDEA voor beleidsplanning, participatie & optimalisaties dienstverlening (2022 - ...)
 - Strategisch coördinator Stad Oostende (2011-2018)
 - Beleidscoördinator participatie Stad Brugge (2018 - 2021)
 - 'Civic Entrepreneurship' in Brugge en daarbuiten

Bart Van Herck (IDEA Consult)

- Expert in:
 - Strategie en organisatie
 - Stedenbeleid en plattelandsbeleid
 - Evaluatie en beleidsinstrumenten
- Ervaring:
 - Gedelegeerd bestuurder en senior expert IDEA Consult (2009-nu)
 - Directeur Streekplatform Meetjesland (1997-2009)
 - Financieel beheerder OCMW Evergem (1996-1997)
 - Cultuurfunctionaris VGC (1991-1996)

Dorpshuizen op het Vlaamse platteland, Hefboom richting het geconnecteerde dorp. Studie IDEA Consult in opdracht van de VLM, oktober 2022.

Arnaud Stas – (KWAITO)

- Expert in
 - Kijken over het maïsveld en naar de brede context
 - Organisatieontwikkeling en verandering
 - Oplossingen vinden
 - Procesbegeleiding
 - Beleidsmaker
 - Possibilist zijn
- Ervaring:
 - Productontwikkeling en coördinator buurtgericht ondernemen Kwaito
 - Adviseur kinderopvang, beleid en organisatieontwikkeling(VDKO)
 - Stafmedewerker dienst onderneming ACV (sociale verkiezingen, KMO, levenslang leren, waardig werk, gender en diversiteit, ...)
 - Projectmanager Blenders vzw

**ONDERNEMEN
MET JE BUURT**

Ondernemen in je buurt wordt aangevuurd door het netwerk van

Jennick Scheerlinck – (HOPLR)

Expertise en interesses

- Founder, CEO van HOPLR
- Gemeenschapsvorming
- Burgerbetrokkenheid
- Sociale Impact
- Gedragpsychologie

Opleiding en ervaring

- Zelfstandige (sinds 2015)
- IT consultant (2014)
- Developer Wolters Kluwer (2010-2013)
- Industrieel Ingenieur Software

Waarom?

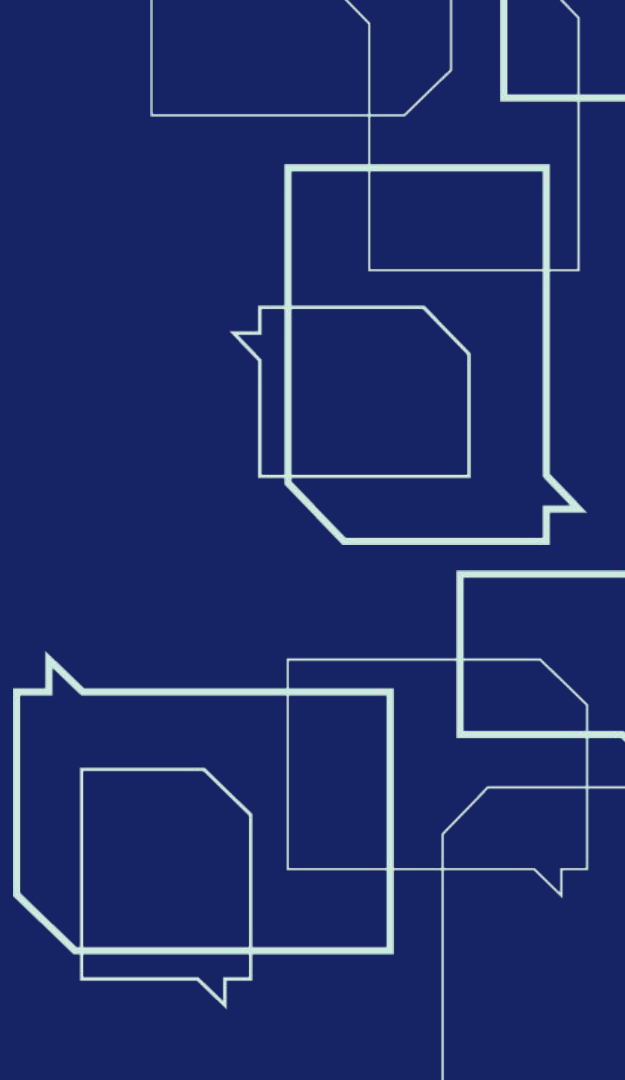
Is een 'dorpshuis' of 'dorpsruimte' een oplossing voor het behouden van identiteit, voorzieningen en waardevolle gebouwen in dorpen?

Hoe activeren we 'bewonersparticipatie' (of komt dat vanzelf?)

Welke ruimte hebben burgers nodig van lokale overheden en welke ondersteuning?

Energizer

Quiztime - Live mentimeter

VRAAG 1: Hoeveel % van de Vlamingen wonen in een 'kern'?

- **47%**
- **64%**
- **73%**

Quiztime - Live mentimeter

- 285 gemeenten – 13 centrumsteden
- Data department omgeving:
 - 1520 kernen (156 verstedelijkte kernen,
 - 156 verstedelijkte kernen, 462 randstedelijke kernen, 902 landelijke kernen)
 - 1200 dorpen (VLM)
- 73% van alle mensen wonen in kernen – kernen vormen 11% van de ruimte

Quiztime - Live mentimeter

VRAAG 2: Hoeveel 'dorpszalen' dreigen er te verdwijnen de komende jaren?

- **In 1 op 6 van de bevraagde dorpen**
- **In 1 op 3 van de bevraagde dorpen**
- **In 1 op 2 van de bevraagde dorpen**

Quiztime - Live mentimeter

- Uit een bevraging van 600 afdelingen van de Landelijke Gilden blijkt dat 200 dorpen hun dorpszaal in de toekomst dreigen te verliezen. (=1 op 3)
- Belangrijkste redenen:
 - Ingewikkelde regels, strengere normen (energie en brandveiligheid), grote investeringen
 - Grote druk op vrijwilligers
 - Wijzigende structuren (bijv. Parochiale VZW's,...)
- "Daarnaast vragen wij aan lokale gemeentebesturen **om actief een visie over die ontmoetingsinfrastructuur** uit te werken, samen met de vrijwilligers die die zalen beheren en de bewoners die er nood aan hebben. Hoe gaan wij verzekeren **dat mensen elkaar nog kunnen ontmoeten en elkaar nog kunnen kennen in dit dorp?**' Dat moeten gemeentebesturen inschrijven in de beleidsplannen, ook voor de volgende beleidsperiode die eraan komt." (Landelijke gilden)

Quiztime - Live mentimeter

VRAAG 3: Hoeveel % van de mensen doet nooit vrijwilligerswerk?

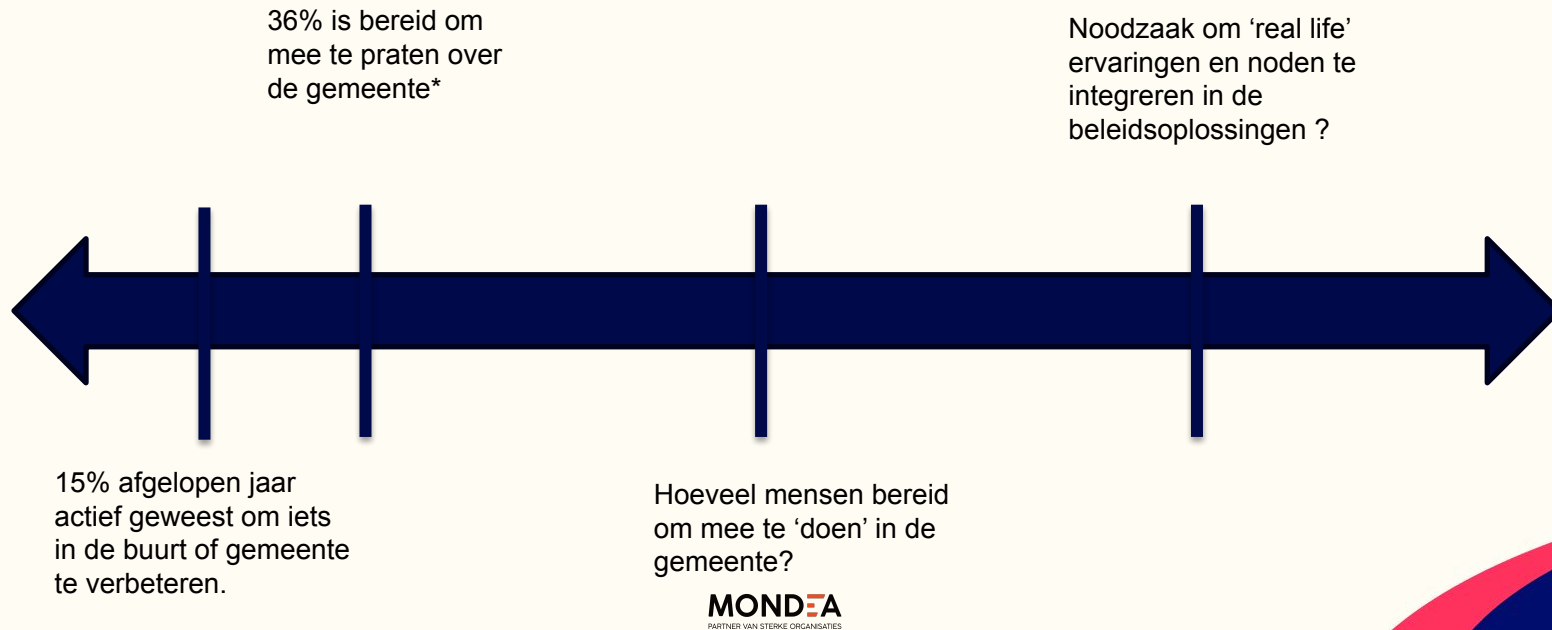
- **20%**
- **63%**
- **81%**

Quiztime - Mentimeter

- Resultaten Doe-Meter
 - **63% van de bevolking doet op jaarbasis** geen enkele vorm van vrijwilligerswerk. Ook bij niet-vrijwilligers is tijdsgebrek (47%) de hoofdreden om er niet aan te beginnen. Daarna volgt de onmogelijkheid om zich regelmatig in te zetten (39%).
 - Om hen wel over de streep te halen om met vrijwilligerswerk te starten, moet de organisatie in de eerste plaats **goed georganiseerd zijn (78%)**.
 - Positief is dat **amper 20% van de niet-vrijwilligers** zegt geen vrijwilligerswerk te willen doen. Onder niet-vrijwilligers zit een groot potentieel, het equivalent van 93.519 voltijdse banen.

Participatie versus Meedoen

- Hoeveel mensen hebben zin om mee te doen volgens de gemeentemonitor?

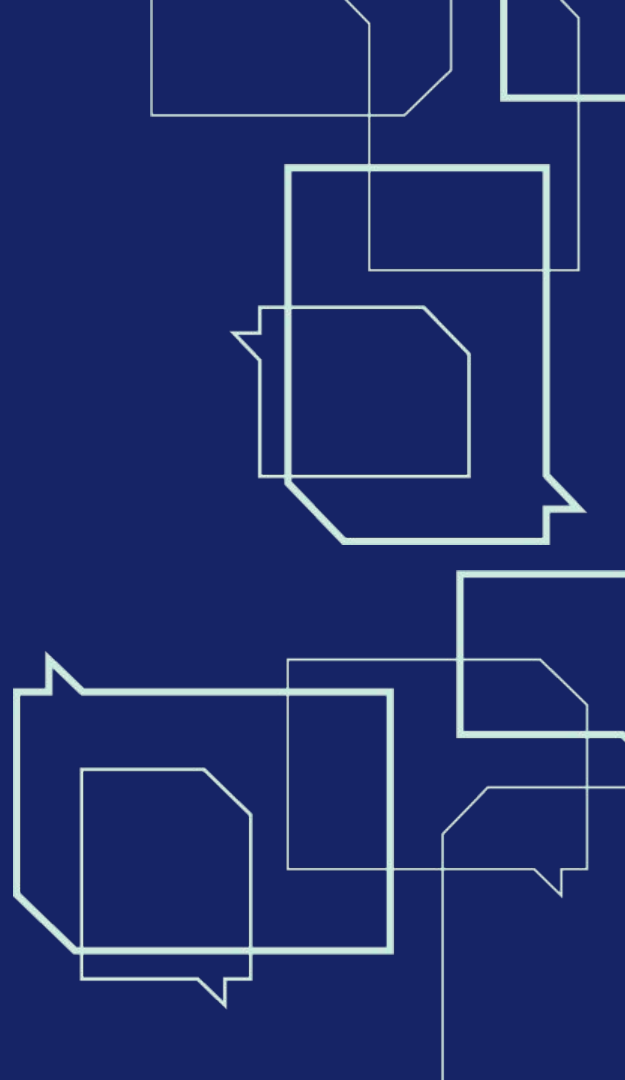

Wat als we ruimte slim inzetten voor het dorp?

- Wat als een plek in de buurt mensen samenbrengt en verbondenheid versterkt?
- Wat als we ruimtes creëren waar iedereen op zijn eigen manier kan meedoen?
- Wat als we leegstaande gebouwen zo een nieuwe, nuttige invulling geven?
- Wat als we zo samen werken aan een toekomstproof dorp?

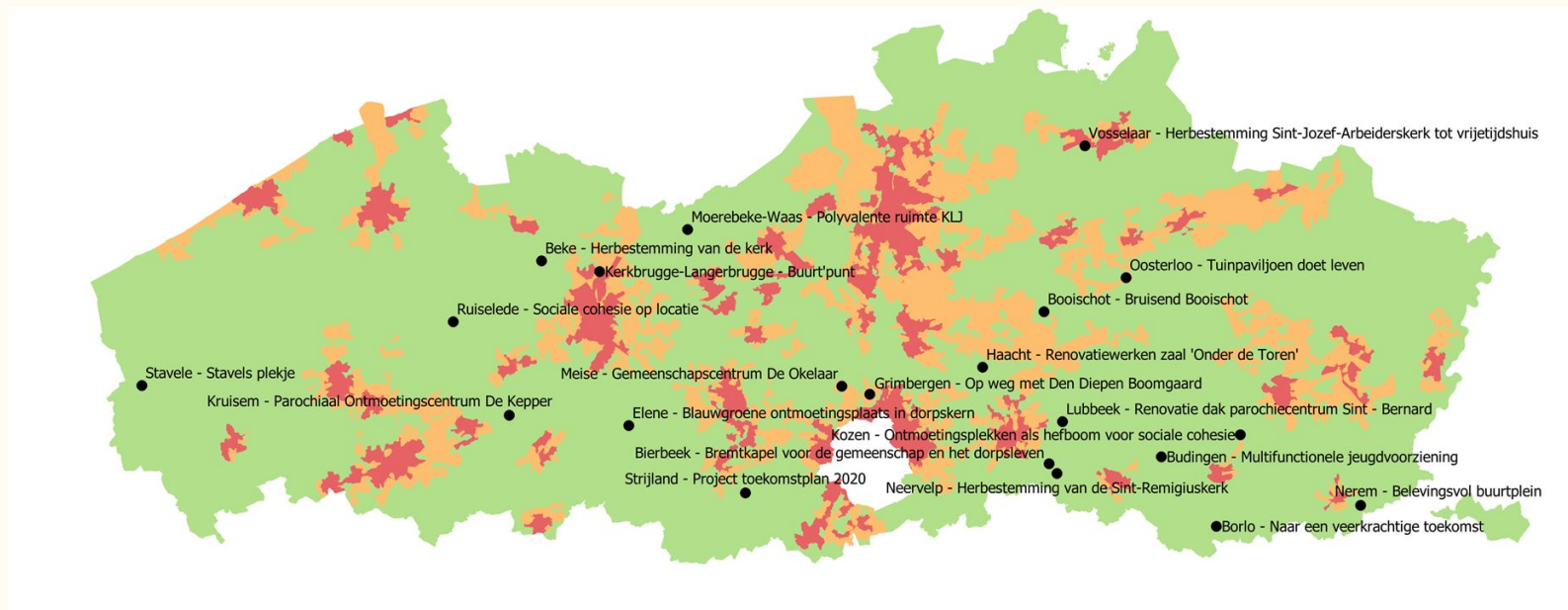

Het geconnecteerde dorp

Studie dorpshuizen op het Vlaamse platteland (2022)

21 cases onderzocht

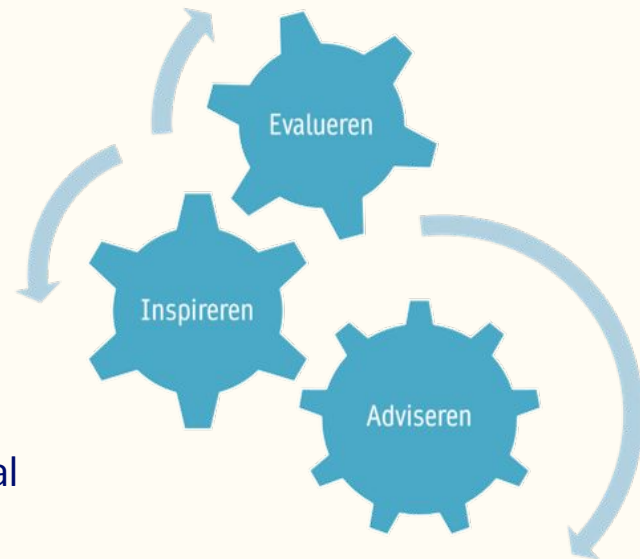

Studie dorpshuizen op het Vlaamse platteland (2022)

Uitgevoerd door IDEA Consult, in opdracht van VLM

Doelstellingen

- **Evaluatief:** terugblikken op gesubsidieerde projecten ('dorpshuizen' in de brede zin) in de afgelopen jaren en begrijpen wat werkt en wat niet;
- **Inspirerend:** goede praktijken detecteren die initiatiefnemers op het Vlaamse platteland inspireren;
- **Adviserend:** aangeven hoe plattelandssubsidies in de toekomst moeten worden ingericht, opdat ze maximaal bijdragen tot een vitaal platteland.

Studie dorpshuizen op het Vlaamse platteland (2022)

Het ene dorpshuis is het andere niet

Buurtpunt Den hannekesnest (Langerbrugge-Evergem)

Infrastructuur vrije inloop

Zaal 'Onder de toren' (Haacht)

Infrastructuur op reservatie

Tuinpaviljoen van vzw Huis Perrekes (Oosterlo)

Publieke ruimte met gemeenschapsfunctie

Ontmoetingsplek en vlindernetwerk Kozen (Nieuwerkerken)

Netwerk van plekken

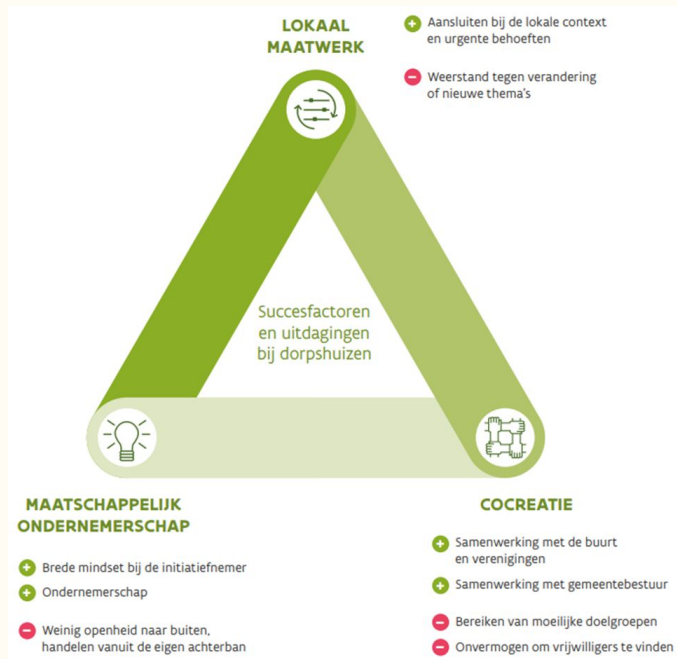

Evenementenmobiel (Ruisselede)

Mobiele infrastructuur

Studie dorpshuizen op het Vlaamse platteland (2022)

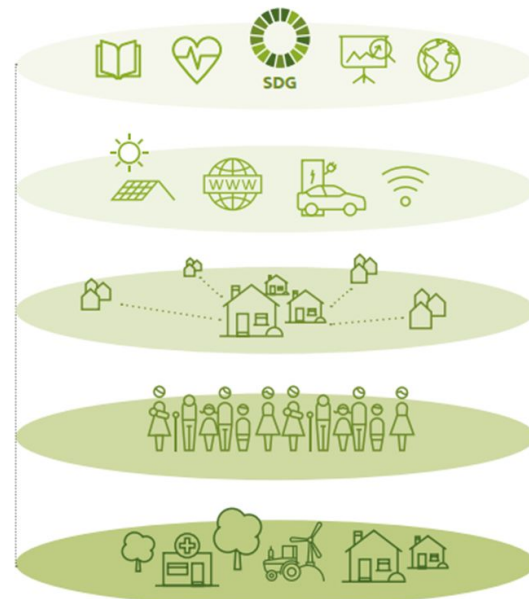
Succesfactoren en uitdagingen

Het geconnecteerde dorp

Vijf dimensies

- Het dorp als systeem
- Gemeenschapskracht, interne verbondenheid tussen bewoners
- Externe verbondenheid tussen bewoners
- Digitaal geconnecteerd
- Aangesloten op de toekomst

Figuur het geconnecteerde dorp.

Het geconnecteerde dorp

Het geconnecteerde dorp

Het dorp sals systeem

Dimensies van leefbare dorpen (Onderzoek provincie West-Vlaanderen, 2021-2022)

Het geconnecteerde dorp

Gemeenschapskracht

- “Gemeenschapskracht komt tot bloei als bewoners zelf de verantwoordelijkheid nemen én krijgen voor de toekomst van hun eigen dorp of wijk” (Goed voor elkaar dorpen, 2022)
- Het ‘dorpshuis van bewoners’ versus het ‘dorpshuis voor bewoners’
- Esbeek (NL), het dorp dat zelf een café kocht

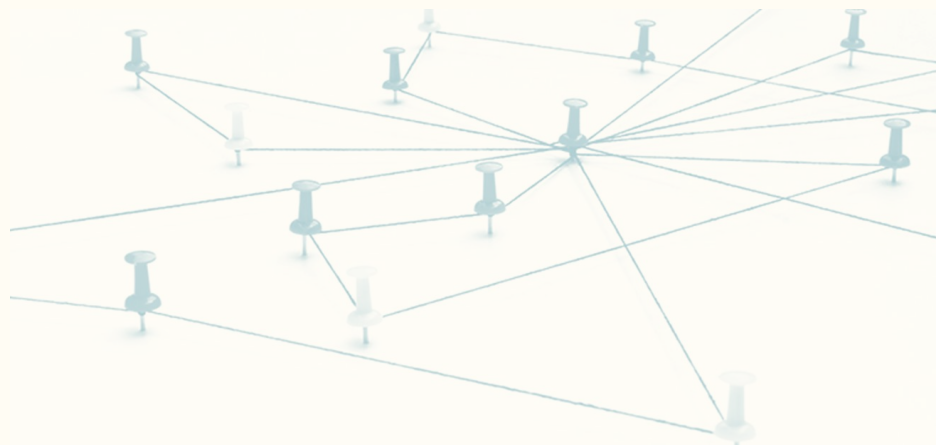
Esbeek, NL

Het geconnecteerde dorp

Extern verbonden

- Niet alle opgaves moeten op schaal van het dorp opgelost worden. Een dorp is deel van een ruimere regio, waarin andere dorpen, steden, open ruimte, deel van vormen
- Leefbaarheidsonderzoek West-Vlaanderen: kernen met een hoge leefbaarheid liggen vaak nabij een stedelijke kern. Dat bevestigt het belang van nabijheid van voorzieningen, zonder dat die noodzakelijkerwijs in de woonkern zelf moeten aanwezig zijn.

Het geconnecteerde dorp

Digitaal geconnecteerd

- Digitalisering vervaagt in belangrijke mate de afstand vanuit landelijke dorpen richting arbeidsmarkt, kenniscentra en diensten
- Zowel commerciële als sociale diensten tot in de huiskamer brengen via digitalisering
- Aandacht nodig voor de fysieke component én de vaardigheden -> e-inclusie

Het geconnecteerde dorp

Het geconnecteerde dorp

Aangesloten op de toekomst

Het dorp van morgen is voorwerp en deel van een bredere beleidsagenda op Vlaams en mondiaal niveau. Het is geëngageerd en het wil bijdragen tot belangrijke maatschappelijke vraagstukken:

- Energietransitie
- Duurzame mobiliteit
- Behoud van open ruimte
- ...

Warm Heeg (NL): via aquathermie het volledige dorp onafhankelijk maken van aardgas.

Hoe kunnen dorpshuizen bijdragen?

Verschillende ambitieniveaus

3 prototypes van dorpshuizen

De facilitator <i>Het dorpshuis als context</i>	Het faciliterende dorpshuis werkt in belangrijke mate receptief. Het biedt plek aan initiatieven en dienstverlening vanuit organisaties en bestuur. Ook verenigingen organiseren er activiteiten. Het dorpshuis faciliteert verschillende diensten, creëert ruimte voor ontmoeting. De hoofdfocus ligt op een goede werking van het 'huis' en minder op de uitdagingen van het dorp als geheel.
De gangmaker <i>Het dorp en haar omgeving als context</i>	Het dorpshuis als gangmaker richt zich op het dorpsleven, op de woon- en omgevingskwaliteit in brede zin. De infrastructuur staat in functie van een actieve werking van de dorpelingen rond lokale thema's. Ontmoeting is voor de gangmaker onvoldoende, ontmoeting moet leiden tot samenwerking en projecten.
De innovator <i>De maatschappij en de wereld als context</i>	Het dorpshuis als innovator is breed maatschappelijk georiënteerd en wil actor zijn in een aantal uitdagende transitie. Het dorpshuis is voortrekker van duurzame ontwikkeling. Er zijn bewonersgroepen actief rond lokale energieproductie, collectief vervoer, korte keten, ecologische landbouw, vereenzaming, etc.

Het geconnecteerde dorp

Het geconnecteerde dorp

Naar een nieuwe verhouding bewoner-bestuur

Als de burger niet langer consument, maar producent wordt van beleid, reageren besturen wisselend, van enthousiast tot bedreigd.

Lokale besturen kunnen bewonersinitiatief ondersteunen en burgers medeverantwoordelijkheid geven in het vormgeven van hun lokale omgeving. Recent onderzoek in de Westhoek (2022) bevestigt dat dit het gevoel van leefbaarheid verhoogt.

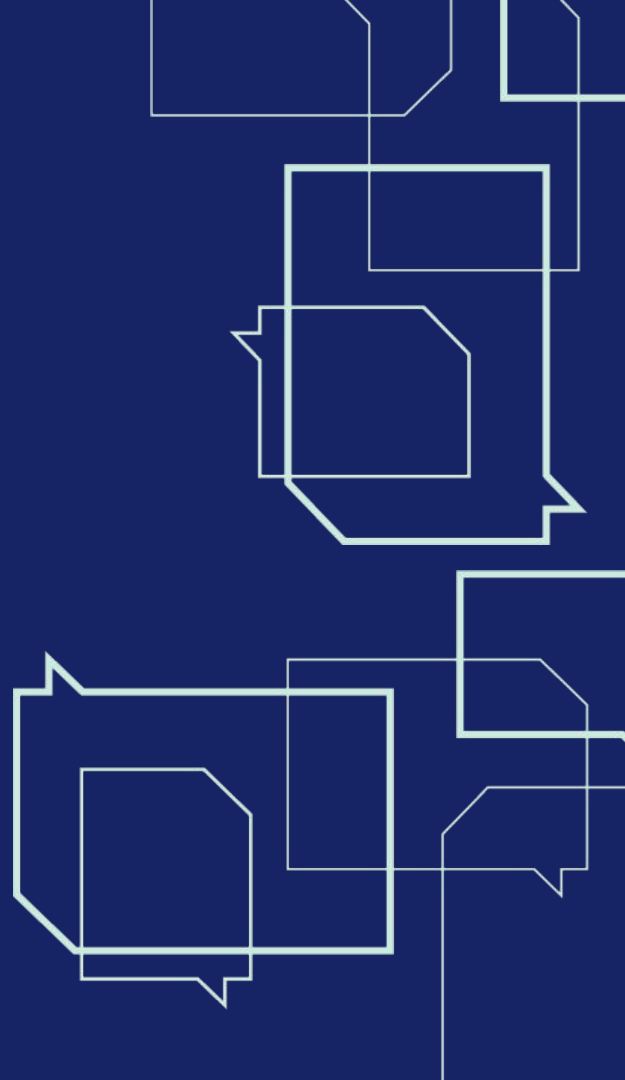
Figuur van dorpsbegeleider

Gedifferentieerd beleid, maatwerk op basis van het aanwezige sociaal kapitaal in het dorp

**Buurtpunten: een
praktijkvoorbeeld van
ondernemen met je buurt**

Compagnon de route van onderne- mende buurtbewegers

**Het netwerk voor
buurtpunten in
Vlaanderen en Brussel**

**ONDERNEMEN
MET JE BUURT**

ONDERNEMEN MET JE BUURT

wordt aangevuurd door het netwerk van

kwaito

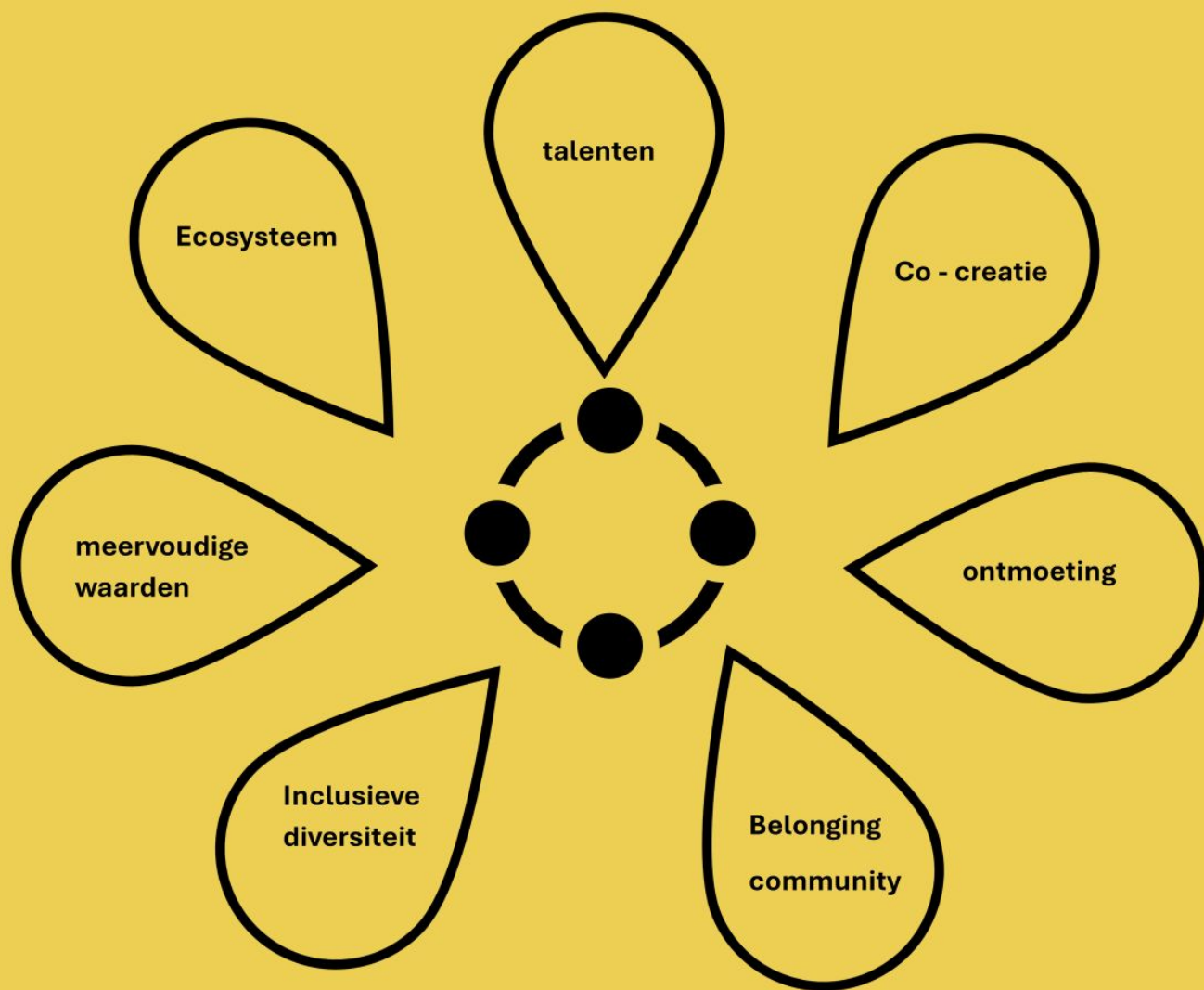

Ferm

Wat is een buurtpunt?

Een buurtpunt is een **fysieke ontmoetingsplek** van waaruit **diverse talenten** in, met en voor de buurt **samen activiteiten ondernemen** met sociale, economische en ecologische waarden.

Het aanbod

1

Ontdek je buurt

Vind gemakkelijk de weg naar een locatie voor jullie activiteiten

2

Betrek je buurt

Vind buitengewone mensen en vrijwilligers die jullie initiatief mee doen draaien.

3

Verbind je Buurt

Maak van jullie projectvoorstel een fondsenmagneet

4

Vind je buurtplek

Vind gemakkelijk de weg naar een locatie voor jullie activiteiten

5

Onderneem met je buurt

Met ervaringsdeskundigen gaan jullie zo van goed buurtidee naar solide ondernemingsplan.

6

activiteiten met je buurt

Groei naar een gezonde buurtonderneming die zelfstandig het verschil kan maken voor jullie buurt.

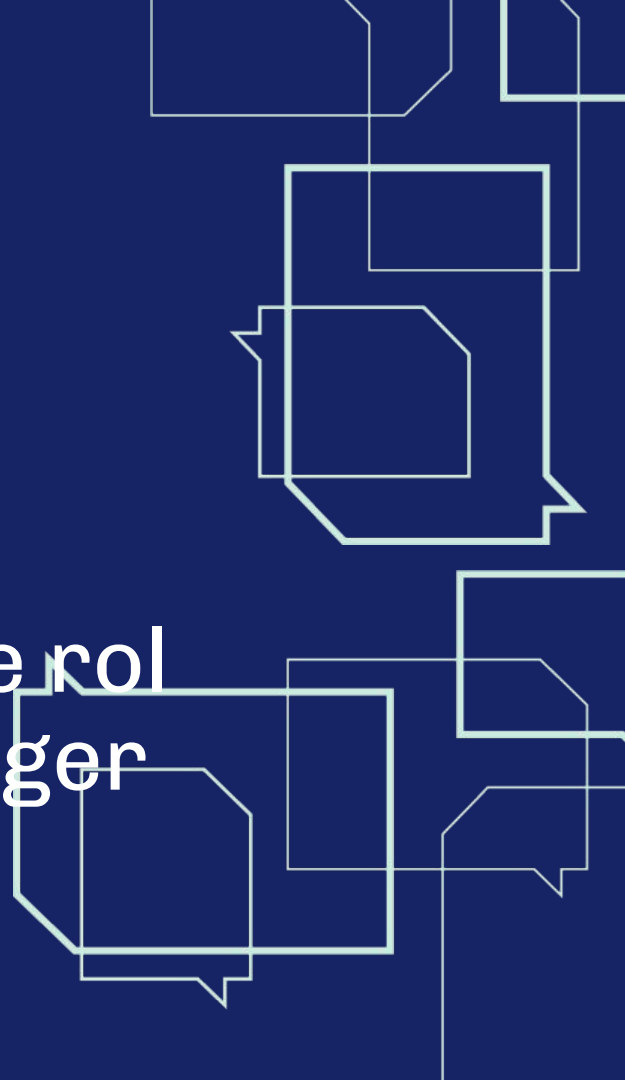
**NU IS HET
AAN JOU**

**FEEDBACK
& VRAGEN**

In dialoog over
ontmoetingsplaatsen en de rol
van lokale overheid en burger

Q&A en Fishbowl

- Ine Plovie (Moderator - MONDEA)
- Bart Van Herck (IDEA)
- Jennick Scheerlinck (Hoplr)
- Arnaud Stas (KWAITO) - Tijs Van Langenhove (Ferm - Ondernemen met je buurt)
- Jij

Fishbowl

Waarom? Open en dynamische discussie met ruimte voor iedereen

Regels:

- Eén stoel in de cirkel blijft leeg
- Publiek kan op de lege stoel plaatsnemen om mee te praten (vraag te stellen, antwoord te geven,...)
- Een deelnemer maakt dan plaats en verlaat de cirkel

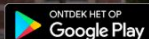

**Tools en tips om direct mee
aan de slag te gaan**

Leer je buurt kennen

Het sociale netwerk voor je buurt.
Gebruikt door meer dan 1.000.000 huishoudens
in België en Nederland.

Vul je thuisadres in

Taal: NL ▾

Straatnaam

Nr

bvb. Kerkstraat

bvb. 5

Postcode

Stad of gemeente

Postcode

bvb. Antwerpen

Vind je buurt

Voor meer informatie over hoe Hoplr met jouw gegevens omgaat, [lees onze privacy- en cookieverklaring.](#)

Organiseer een buurtactiviteit

Kies een activiteit en breng je burensamen. Overleg met je burensamen en prik een datum.

Organiseer opruimacties, spelletjesavonden, wandelingen, garageverkoop, ...

20
JUN

Zaterdag 16:00 tot 21:45
Buurtfeest - Kerkplein 2

Buurtfeest zomerbarbeque Kerkplein

Prijs: Gratis

✓ Gaat

★ Geïnteresseerd

18 gaan · 44 geïnteresseerd

Handleidingen

Waar zijn jullie naar op zoek?

Ondernemen met je Buurt zet bevlogen buurtbewegers verder op weg. Bij ons vind je alles om aan een bruisende, ondernemende en sociale buurt te bouwen.

1

Breng je buurt in kaart

Hoe leer je de mensen en hun wensen kennen?

[Meer lezen](#) >

2

Mensen engageren

Vrijwilligers zijn de bouwstenen van je buurtpunt. Hoe vind en hou je ze?

[Meer lezen](#) >

3

Communiceren met je buurt

Communiceren met je doelgroep, hoe doe je dat?

[Meer lezen](#) >

4

Plek voor je buurtpunt

Hoe vind je een goede locatie en een geschikt gebouw? Hoe richt je je buurtpunt in?

[Meer lezen](#) >

5

Buurtgericht ondernemen

Hoe bouw je een duurzame toekomst voor je buurtpunt op?

[Meer lezen](#) >

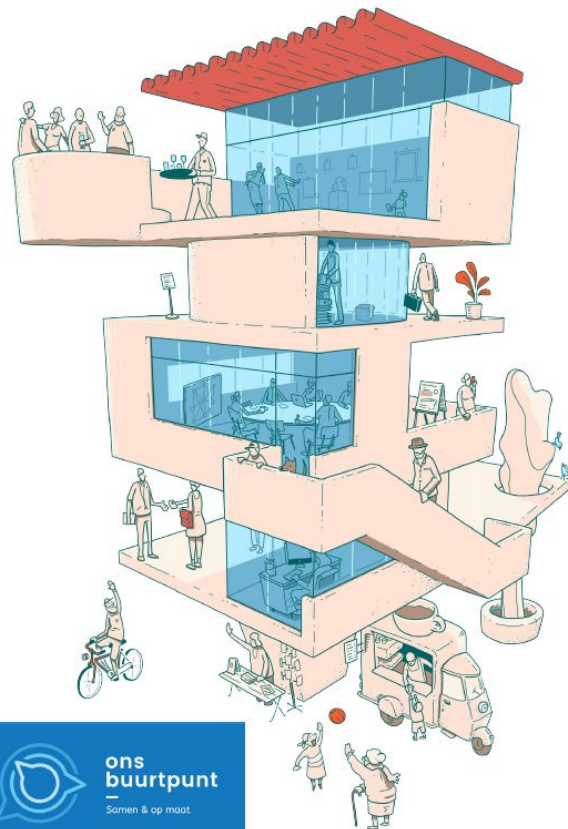
6

Activiteiten organiseren en beheren

Hoe zorg je voor gedragen en succesvolle evenementen?

[Meer lezen](#) >

PRAKTIJKBOEK voor de oprichting van je eigen buurtpunt

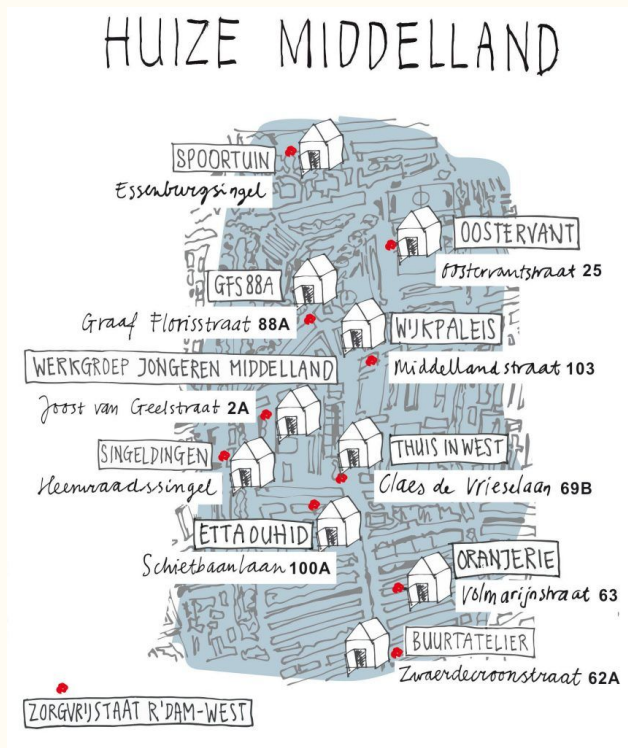

ons
buurtpunt
—
Samen & op maat.

Leg lokale connecties

Voorbeelden

- [Midwest Amsterdam](#)
- [Huize Middelland Rotterdam](#)
- [O666 in Oostende](#)
- [Pastory Gent](#)
- [Trefhof Beernem](#)
- ...

Extra lectuur

- Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen vzw. (2009). Een dorps huis in uw gemeente? Ervaringen met Oost-Vlaamse dorps huizen. Weblink.
- Thissen F. en Loopmans M (2013)., Dorpen in verandering. IN: Rooilijn, jg 46, nr2. Weblink.
- Thissen, F. et al. (2021). Guest editorial: Changing villages; what about people? Journal of Rural Studies.
- Thissen, F., Droogleevers Fortuijn, J. (2021). 'Het dorp als jas': Zijn dorpen wel levensloopbestendig? IN: Gerón, tijdschrift voor ouder worden en samenleving, 23 (2). Weblink.
- Thissen, Frans & Droogleevers Fortuijn, Joos (2012). Het dorps huis: van bewoners en voor bewoners. De maatschappelijke participatie van dorpsbewoners en de betekenis van het dorps huis in de dorpen van Littenseradiel. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam. 99p.
- Thissen, Frans (2012). The Village Hall: Third Places in Frisian villages. Horizons in Geography No. 81/82, Changing Rural Spaces, 2012, pp. 125*-134*
- Van Loy J. (2021). Onder de kerktoren – Waarom Vlaamse dorpen een toekomst hebben. Davidsfonds. Weblink.
- Verbakel W., Wouters E., Pieters E., Biermans B., De Bruyn J. (2021), Toolbox dorps architectuur. Een publicatie van Ar-tur, uitgegeven door Public Space, 256p. Weblink.
- Website Smart Rural Areas. Weblink.
- Website veerkrachtige dorpen. Weblink.
- Wieërs E., Kansen scheppen voor ontmoeting. Ambitienota Vlaamse Bouwmeester 2020-2025. Weblink

Extra lectuur

- Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen vzw. (2009). Een dorps huis in uw gemeente? Ervaringen met Oost-Vlaamse dorps huizen. Weblink.
- Thissen F. en Loopmans M (2013)., Dorpen in verandering. IN: Rooilijn, jg 46, nr2. Weblink.
- Thissen, F. et al. (2021). Guest editorial: Changing villages; what about people? Journal of Rural Studies.
- Thissen, F., Droogleever Fortuijn, J. (2021). 'Het dorp als jas': Zijn dorpen wel levensloopbestendig? IN: Gerón, tijdschrift voor ouder worden en samenleving, 23 (2). Weblink.
- Thissen, Frans & Droogleever Fortuijn, Joos (2012). Het dorps huis: van bewoners en voor bewoners. De maatschappelijke participatie van dorpsbewoners en de betekenis van het dorps huis in de dorpen van Littenseradiel. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam. 99p.
- Thissen, Frans (2012). The Village Hall: Third Places in Frisian villages. Horizons in Geography No. 81/82, Changing Rural Spaces, 2012, pp. 125*-134*
- Van Loy J. (2021). Onder de kerktoren – Waarom Vlaamse dorpen een toekomst hebben. Davidsfonds. Weblink.
- Verbakel W., Wouters E., Pieters E., Biermans B., De Bruyn J. (2021), Toolbox dorpse architectuur. Een publicatie van Ar-tur, uitgegeven door Public Space, 256p. Weblink.
- Website Smart Rural Areas. Weblink.
- Website veerkrachtige dorpen. Weblink.
- Wieërs E., Kansen scheppen voor ontmoeting. Ambitienota Vlaamse Bouwmeester 2020-2025. Weblink

Bedankt!

Hou onze nieuwe webstek
www.verbindburgersvormbeleid.be
in de gaten voor nieuwe
ontwikkelingen en meer!

